WASHINGTON D.C.

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. Шевченко

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740 Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVII. Ч. 148. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 4-го СЕРПНЯ 1960 — 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 4, 1960 No. 148. VOL. LXVII.

НІКСОН ЗАКЛИКАЄ НАЦІЮ ДОПОМАГАТИ В БУДУВАННІ КРАЩОГО СВІТУ

Лос Анджелес. — Віце-президент Ричард М. Ніксон започаткував у вівторок дня 2 серпня виборчу президентську кампанію виступом у Віттієр, що находиться 25 миль на південний схід від Лос Анджелес. Поблизу цієї місцевости у Йорба він народився і тут же і потім у Віттієр він вибував свою шкільну освіту. У Віттієр почичав Ніксон свою виборчу кампанію і в 1946 році, коли він кандидував до Конґресу, і також згодом — під час президентських виборів в 1952 і 1956 роках. Виступаючи тут, віце-президент Ніксон звернувся із закликом до американського народу докласти всіх зусиль для забезпеки свободи світу мирними засобами і для збудування кращого світу. Формулюючи таке завдання і мету, Ніксон підкреслив, що вони мусять стати темою передвиборчої кампанії обидвох партій — і республіканської і демократичної. З'єдинені Держави Америки — заявив Ніксон — не були і не є державою другої кляси. Америка є сьогодні найсильнішою нацією світу і мілітарно й ідеологічно, й економічно, і тепер американці мусять змагати до того, щоб їх держава стала ще сильнішою. В дальшому Ніксон заатакував демократичного кандидата на президента сенатора Кеннеді за взяті ним зобов'язання у відношенні до світу праці, заявляючи, що американці потребують президента, який не буде залежний ні від капітанів індустрії, ні від провідників робітництва. На таку ж саму тему говорив Ніксон теж і в Рено у Неваді, де він промовляв до зібраних на летовищі громадян. Інтернаціональний аспект цьогорічних виборів підкреслив потім Ніксон теж у своїх відповідях на питання журналістів, заявляючи, що і для нього і для Кеннеді найважливішим завданням під сучасну пору є втримання і скріплення дружнього взаємин не-комуністичного світу. У своїх відповідях під час пресової конференції Ніксон торкнувся ще справи сільсько-господарської політики уряду, стверджуючи, що дотеперішня політика в цій ділянці була фальшивою, бо вона, з одного боку, причинювалася до збільшування харчових надвишок і, з другого боку, давала незадовільні прибутки фармерам. Але так же саме фальшиві, на думку Ніксона, теж і намагання демократів змінити цю політику, тому що їхніх речей не можна змінити з допомогою конґресових законопроєктів. З Віттієр Ніксон відлетів у середу 3 серпня на Гаваї, які мин. року стали 50-им стейтом ЗДА. Ніксон буде першим президентським кандидатом, що вступить на Гаваях, бо досі населення Гаваїв не брало участи в загальноамериканських виборах.

НІКСОН ЗАПОЧАТКОВУЄ ВИБОРЧУ КАМПАНІЮ

Віце-президент Ричард М. Ніксон із своєю дружиною Патрицією і Гірамом Л. Фонґом, республіканським сенатором з Гаваїв (перший зліва) та секретарем внутрішніх справ Фредом Сітоном перед своїм відлетом у виборчу поїздку по стейтах Невади, Каліфорнії, Гаваїв та Вашингтону.

Успішне випущення ракет „Поляріс" і „Гавнд Доґ"

Кейп Канаверал, Флорида. — Представники фльоти 2-го серпня повідомили про те, що з повним успіхом випустили ракету „Поляріс", яка пролетіла повад 1,100 миль понад океаном і впала в призначеному місці на північному сході від острова Порто Ріко. Це випущення ракети відбулося з підземної рури, подібно як давніше воно відбулося з занурення у воді підводного човна. Головною ціллю цих пробних випущень є ствердити, чи справно функціонують ті прилади, які керують ракетою під час її лету до призначеної цілі. Це вже дев'ята вдала проба з цією ракетою в останніх чотирьох тижнях, і 27-ма проба в цьому році. Цього самого дня відбулася проба з випущенням ракети „Гавнд Доґ", яке відбулося з бомбовика типу Б-52 Г.

Айзенгавер братиме активну участь у виборчій кампанії

Нюпорт, Ровд Айленд. — Пресовий секретар Білого Дому Джеймс П. Гаґерті поінформував журналістів, що президент Айзенгавер братиме чинну участь в цьогорічній виборчій кампанії. Гаґерті натякнув на деяку несподіванку в Айзенгаверовій стратеґії допомоги Ніксонові під час виборчої кампанії, але не хотів дати ближчого вияснення. „Ви побачите самі, коли буде потрібний час". Гаґерті відмовився скласти заяву в справі окремого звернення Президента до Конґресу. Айзенгавер давніше заповідав, що проситиме Конґрес, щоб ще на цій сесії ухвалив потрібні для країни законопроєкти. Журналісти пригадують, що президент Ф. Д. Рузвелт в 1939 році заповів був „неполітичну поїздку по стейтах, щоб оглянути фабрики", і під час неї в дійсності вів виборчу кампанію. Подібно зробив був президент Гаррі С. Труман в 1948 р., який під час „оглядання країни" гостро критикував тодішній Конґрес із республіканською більшістю. Гаґерті пригадав журналістам заяву про те, що Айзенгавер обіцяв поінформувати конґресових провідників про закордонну політику. В справі праць Конґресу Айзенгавер має остерегти членів обох Палат, що при ухвалюванні збільшених видатків мусять пам'ятати і про те, щоб не було дефіциту у федеральній скарбниці, це значить, що одночасно треба ухвалити збільшення податків.

Війська ОН увійдуть до Катанґи — Бельгія заявляє співпрацю

Леопольдвіль. — Війська Об'єднаних Націй почнуть в найближчу суботу обсаджувати потрібні пункти в провінції Катанґа, що її прем'єр Мойсе Чомбе заявив був, що він не допустить до Катанґи війська ОН і готов силою протиставитись їм. Однак бельгійський уряд запевнив генерального секретаря Об'єднаних Націй Гаммершилда, що Бельгія льояльно співпрацюватиме з Об'єднаними Націями і визнає принципове становище резолюції Ради Безпеки з 22 липня ц. р., що Конґо становить одну цілість. В найближчу п'ятницю до столиці Катанґи Елізабетвіль виїде заступник Гаммершилда д-р Ралф Бонч для поведення нарад з автономним урядом Чомбе і бельгійськими властями. Бельгійці, за згодою і на просьбу Чомбе, займають всі пункти в Катанзі, потрібні для забезпечення тамошнього ладу і спокою. В міру, як війська ОН займатимуть Катанґу, бельгійські війська будуть відтіль відкликувані. — Таку заяву склав генеральний секретар Гаммершилд у своєму листі до міністеріяльної Комісії, що її покликав до життя уряд Конґа. Гаммершилд покликується у своєму листі на скупість військових сил ОН в Конґо, які тепер нараховують 11,000 вояків, і тому на конечність переводити обсаджування її провінції Катанґи ступнево, помалу. Гаммершилд апелює до конґолійців, щоб вони мали довір'я до Об'єднаних Націй та поборювали явища недовір'я. Він виступив теж проти вигравання одних держав ОН проти одних, бо — мовляв — тільки тоді, коли світ одностайний, він може доцільно й успішно помогти Конґо.

Москва атакує Гаммершилда за його політику в Конґо

Москва. — Московське радіо, слідом за совєтською пресою, заатакувало генерального секретаря Даґа Гаммершилда, який ніби-то підтримує в Конґо Бельгію, дозволяючи „бельгійським агресорам" контролювати шляхи і „переводити англосаські напади на мирних мешканців". Гаммершилд — говорить московське радіо — займає „більш ніж примирливе становище у відношенні до бельгійських окупантів". Водночас повідомлено, що СССР призначив свого першого амбасадора до Конґа в особі Михайла Даниловича Яковлєва, б. закордонного міністра в Сов. Російській Федеративній Республіці. Тим часом Гаммершилд вислав до Брюсселю свого дорадника в закордонно-політичних справах Гайнріха Вайсгоффа, щоб той з'ясував з бельгійським урядом становище Бельгії до проблеми Катанґи і її відосередкових тенденцій. Бельгійський уряд буцім-то вважає, що Гаммершилд повинен довести до безпосередніх нарад центрального уряду Конґа з представниками Катанґи і посередничити в їх зговоренні. В столиці Конґа Леопольдвілі проголошено знову поліційну годину від 6 попол. до 6 ранку.

Захід відкинув пропозицію СССР про ніби-то атомову контролю

Женева. — На 236-му з черги засіданні Женевської конференції трьох атомових держав (ЗДА, Англія і СССР) ЗДА й Англія відкинули совєтську пропозицію, що її Москва вважала за велику „поступку", щоб контролю над зберіганням договору про заборону всяких атомових експериментів обмежити до трьох щорічних перевірювань підозрілих, сейсмографами занотованих, потрясень. Джеймс Дж. Водсворт, представник Америки заявив, що він сам Семйон Царапкін наперевне не вірить, що три інспекції річно можуть загарантувати, що ніодна держава не порушить договору засекреченими експериментами. Він заявив, що три контрольні інспекції зможуть перевірити 1% підозрілих випадків, що їх записуватимуть 170 станиць, розміщених в різних пунктах світу та вивінованих у наймодерніші апарати. Все ж, ЗДА і Англія привітали ту пропозицію Совєтів, як доказ, що Москва взагалі вперше визнала конечність переводження контролі у практиці. Вони висловили надію, що Совєти підвищать число щорічних інспекцій. Вони вимагають 20 таких контроль. Царапкін не дав офіційної відповіді, але поза залею засідань заявив, що совєтська пропозиція — „остаточна".

ЗАХІД ПРОТИ СВІТОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ „НА ВЕРШИНАХ" У СПРАВІ РОЗЗБРОЄННЯ

Об'єднані Нації. — З'єдинені Держави відкинули пропозицію совєтського уряду, щоб на терені Об'єднаних Націй скликати вершинну конференцію всіх членських держав ОН, себто з'їзд голів урядів або й держав, для справи міжнародного розброєння. Речник державного департаменту заявив, що ЗДА не можуть поважно розглядати цієї пропозиції. Він додав, що коли Хрущов хоче взяти участь в нарадах Комісії Об'єднаних Націй для справ міжнародного роззброєння, то він завжди має туди вступ вільний, однак тут-же речник американського уряду зазначив, що през. Айзенгавер не має заміру стрінутись з Хрущовим в Об'єднаних Націях та що відвідини Хрущова у Вашинґтоні не є бажані. „Це іронія, що Совєтський Союз, який не допустив до конференції „на вершинах" у травні цього року у Парижі, де мали розглядати — між іншими справами — справу міжнародного роззброєння, тепер зголошує таку пропозицію", — додав речник державного департаменту. Так само Англія, Франція й Канада заявили відразу рішуче неґативне становище до совєтської пропозиції, що мала на увазі виключно тільки новий пропаґандивний маневр, а не справу роззброєння. Новий англійський міністер закордонних справ лорд Гюм заявив совєтському амбасадорові Александрові Солдатову, що Комісія ОН для справ роззброєння є найкращим форумом для розглядання тієї проблеми. Водночас він запитав Солдатова, чи він уважає, що перетворення Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй у конференцію голів всіх тамошніх членських держав — це практичний шлях для ведення нарад над роззброєнням. Англійські чинники — твердять закордонні обсерватори в Лондоні — вважають оту совєтську пропозицію таким самим пропаґандивним трюком, як є ним пропозиція Чу Ен-лая, щоб комуністичний Китай і З'єдинені Держави підписали „договір миру" та договір про вільну зону від атомової зброї на Дал. Сході і в тихо-океанському обширі. Англійські керівні чинники взагалі стоять на своєму давньому становищі, що не можна говорити про так звані розмови без відриваних від загальної проблеми роззброєння, яке мусить проводитись так, щоб не була захитана існуюча нині рівновага сил. — Ще яскравіше неґативне становище до совєтської пропозиції щодо скликання до Об'єднаних Націй 82 прем'єрів і голів держав заняла Франція. Речник французького уряду заявив, що Франція не є заінтересована в ніяких пропаґандивних виступах Совєтського Союзу чи комуністичного Китаю в справі роззброєння. Останню совєтську пропозицію французькі керівні кола вважають, як один хід у теперішній „війні нервів", що її повела Москва. Так само канадійський міністер закордонних справ Говард Ґрін заявив у парляменті в Оттаві, що Канада не бере поважно совєтської пропозиції. Він пояснив її тим, що Совєти не хочуть тепер узагалі переговорювати про роззброєння, ото ж поставили таку неправдиву й нереальну пропозицію, щоб мати викрут, чому вони не беруть участи в нарадах Комісії ОН для справ роззброєння. — Однак з уваги на можливість бойкотування Совєтами і їх сателітами засідання Комісії ОН для справ роззброєння, запляноване на 15 ц. м., не відомо, чи воно взагалі відбудеться.

Аденауер передбачає загострення конфлікту з Москвою за Берлін

Бонн. — Західньо-німецький канцлер Конрад Аденауер передбачує, що внедовзі настане нова гостра криза з приводу Берліну внаслідку нового наступу Москви і її східньо-німецького сателіта. Цим його острахом західні обсерватори в Бонні пояснюють запрошення англійського прем'єра Мекміллена прибути до Бонну на наради та негайну згоду Мекміллена. Він прибуде до столиці Західньої Німеччини в половині наст. тижня разом із своїм новим міністром закордонних справ лордом Гюмом. Мекміллен буцім-то поділяє острах Аденауера, при чому він лякається, що большевицькою своєю безвідповідальною політикою створюють таку запальну міжнародну атмосферу, що вони самі не зможуть контролювати розвитку подій. В останніх днях східньо-німецькі комуністи загрозили перехоплюванням всяких товарів з Західньої Німеччини, які скріплювали б західньо-берлінську політику, а совєтський уряд знову погрожував сепаратним миром з Східньою Німеччиною, якщо в Берліні відбудуться перше засідання західньо-німецького парляменту. Очевидно, що Аденауер і Мекміллен розглядатимуть також питання західньо-европейської економіки, а Аденауер докладно поінформує Мекміллена про хід і вислід своїх розмов з де Голем.

Труман вестиме виборчу кампанію за Кеннеді і Джансона

Ґаяніс Порт, Массачусетс. 2-го серпня кандидат-номінат массач. сенатор Джан Ф. Кеннеді телефонічно 5 мінут розмовляв із колишнім президентом Ґаррі С. Труманом в Інденпенденс, Мізурі, і дістав запевнення, що Труман вестиме виборчу кампанію в користь Кеннеді і сен. Джансона. Кеннеді заявив на пресовій конференції, що коло 10-го серпня вишле до Трумана свого приятеля коннектикатського ґубернатора Абрагама Рібікоффа, який є і приятелем Трумана, а коло 20-го серпня сам Кеннеді відвідає Трумана. Труман відмовився бути на конвенції в Лос Анджелесі тому, що та конвенція була вже наперед вирішена. Труман підтримував на кандидата на президента сенатора зі свого стейту Саймінґтона, і на конвенцію ні їздив, бо його кандидат не мав жадного вигляду на перемогу. Тепер Труман обіцяє, що буде вести виборчу кампанію за Кеннеді і за Джансона, який вже був відвідав колишнього президента в Інденпенденсі. Труман перед конвенцією висловив був сумнів, чи 43-річний сенатор Кеннеді має доволі досвіду на те, щоб займати становище президента ЗДА. Тепер він щиро розмовляв із сен. Кеннеді, а він сказав журналістам про цю розмову таке: „Він не міг бути ввічливішій до мене".

Родина летуна Поверса дістала візи на виїзд до СССР

Вашинґтон. — Представник совєтської амбасади повідомив, що батько, мати і жінка летуна Френсіса Поверса дістали візи на виїзд до Москви, де 17-го серпня має початися процес проти летуна, що керував літаком „У-2", який зістрелено 1-го травня над СССР. Є також візи для трьох інших осіб, які поїдуть на розправу до Москви, а саме для адвоката летунового батька — Карла Макафі; для лікаря д-ра Луїса К. Інґрема, який їде з хорою матір'ю летуна і для батькового дорадника і приятеля Сола В. Кюрі. Немає покищо віз для 4-ох адвокатів, які хотіли боронити на розправі американського летуна. Батько летуна Поверса вже давніше дістав візу, але не виїхав до Москви, бо син писав листи з просьбою не приїздити до нього перед розправою. Жінка летуна Барбара минулого тижня просила совєтську амбасаду про візу і нарікала на уряд ЗДА, що не старається допомогти її чоловікові.

Прем'єр Індії Неру поїде до Пакістану підписати водний пакт

Ню Делі. — Індійський прем'єр Джавагарлал Неру заявив в парляменті, що він поїде до столиці Пакістану, щоб підписати договір про розподіл водами Інду і його доплинів. Від часу поділу колишньої британійської домінії Індії на самостійні держави Індію і Пакістан після останньої війни, між тими двома державами існував палкий спір за води Інду, що перепливає через обидві країни. Щойно в минулому році Міжнародний Банк для відбудови і розвитку, званий Світовим Банком, взяв ініціятиву практичного розв'язання цієї проблеми. Він пред'явив плян будови сіті каналів, що наводнювали б положені над Індом землі Індії і Пакістану. Здійснення цього пляну обраховано на $410,000,000, що їх дадуть ЗДА, Австралія, Канада, Західня Німеччина, Англія й Нова Зеляндія. При цій нагоді Неру і пакістанський президент Мохаммед Аюб Хан переговорять нерозв'язаний ще за Кашмір конфлікт. Неру заперечив, наче б Індія хотіла вступити з Пакістаном у військовий союз. — Неру принципово проти всяких військових пактів, хоч конфлікт з комуністичним Китаєм прихилив багатьох індійців до думки про військовий пакт з ЗДА або бодай із сусіднім Пакістаном.

Департамент праці передбачає збільшення числа затруднених

Вашинґтон. — На основі загального огляду ринку праці департамент праці передбачає, що вже у вересні цього року збільшиться число затруднених в цій країні. Це станеться в першу чергу в автомобільній промисловості, яка почне продукцію авт нової 1961-марки. Збільшення числа затруднених в автовій промисловості потягне зріст числа робітників у сталевій промисловості, яка зможе продукувати більше сталі як тепер, коли є незначна затримка в продукції у зв'язку з переходом на продукцію нових возів. Збільшиться також число затруднених в продукції електричних машин, металевих фабрикатів і пушок, призначених на консервування харчів. Немає вигляднів на те, щоб збільшився рух в продукції літаків, хоч є велика активність у продукції керованих ракет. Представник департаменту праці ще раз вияснив, що збільшення числа затруднених і безробітних в місяці червні сталося тому, що на ринок праці прибуло велике число шкільної молоді, яка шукала праці після закінчення шкільного року.

Голл і Фінч керуватимуть республіканською виборчою кампанією

Вашинґтон. — Віце-президент Ричард М. Ніксон найменував на директора республіканської виборчої кампанії Роберта Г. Фінча. Вже давніше Ніксон назначив був на голову комітету, що займатиметься виборчою кампанією, колишнього голову Республіканського Крайового Комітету Лінарда В. Голла. Вони обидва матимуть такий самий статус, і не буде виразного розподілу роль між ними хіба тільки те, що Голл займатиметься стейтовими республіканськими організаціями, а Фінч буде зосереджуватися на стратеґії плянування. Ніксон і амбасадор до ОН Генрі Кебот Ладж були присутні на окремій конференції, де обговорювали справу виборчої кампанії. На цій конференції були ще присутні генеральний прокуратор Вілліям П. Роджерс, секретар внутрішніх справ Фред А. Сітон, сенатор Трустон Б. Мортон — голова Республіканського Крайового Комітету та ще кілька визначних республіканських політиків. Пресовий секретар Ніксона Герберт Дж. Кляйн заявив, що плянується відвідати майже всі важливіші місцевості в ЗДА так, як ще досі ніколи не було в історії цієї країни. Виборчу кампанію вестимуть крім Ніксона і Ладжа ще президент Айзенгавер, члени кабінету і всі члени Конґресу.

Два працівники Крайової Аґенції Безпеки втекли на Кубу

Вашинґтон. — Аж тепер виявилося, що два працівники Крайової Аґенції Безпеки, математики 31-річний Берион Ф. Мічелл із Каліфорнії і 29-річний Вілліям Мартин із стейту Вашинґтону находяться в Гавані на Кубі. 26-го червня вони відлетіли до Мехіко Ситі в Мехіко, і там замовили собі місце на літаку, що відлітав до Гавани. Уважається за певне, що вони таки відлетіли на Кубу. Вони мали доступ до секретних актів. Перед затрудженням їх в Аґенції Безпеки була гостра перевірка минулого цих ветеранів фльоти, і тоді стверджено їх льояльність. Вони мали зголоситися до служби в департаменті оборони до 18-го липня. Департамент не міг їх віднайти, а Федеральне Бюро Інвестиґацій почало розшуки і устійнило, що обидва працівники втекли до Кастра, що є під впливом комуністів.

В АМЕРИЦІ

● 1-го серпня президент Айзенгавер дістав почесний докторат прав від Ровдайлендського університету. Президент летів гелікоптером із Нюпорту до Кінґстону, де відбулася ця церемонія, в якій брали участь провідні професори університету, урядовці і гості. Президент подякував за це відзначення і вернувся до свого місця відпочинку.

● Департамент оборони вперше повідомив, що він від 1955 року веде досліди з будовою „літаючої тарілки", яку будує фірма „Аврокар" у Канаді. Цим проєктом займаються летунство і армія. Успішні лети цієї тарілки, яка може вертикально злітати вгору і приземлюватися, відбуваються в Канаді коло Торонта.

● В Шикаґо помер один із братів - близнюків Мортеруд у віці понад 101-го року. Помер Верит Дж. Мортеруд, а його брат Ґулбранд ще живе. Вони в грудні 1958 відзначили 100-річчя народин. Лікарі стверджують, що це один на більйон випадок, щоб близнюки дожили до 101-го року життя.

● З Дітройту повідомляють, що вже цього тижня вийдуть перші нові моделі авт 1961 марки „Бюік" і „Плимут". Мають вийти менше авто марки „Спешел", яке випустить фірма „Дженерал Моторс". В найближчому часі мають появитися нові авта інших марок.

● Атомовий підводний човен „Сідраґон" пробує переплисти попід Північний біґун зі сходу на захід. Підводні атомові човни „Навтілюс", „Сарґо" і „Скейт" відбули з успіхом подорож попід Північний біґун із заходу на схід.

● Місто Джерзі Ситі, Н. Дж., цього року відзначає 300-річчя свого існування, і комісар Джеймс Моррей хотів би знайти, де стояли перші дерев'яні доми цього міста, що були збудовані в 1647 році. Ці доми мали стояти над рікою Ґудсоном і вони становили селище, що звалося селищем Корнелі-юса ван Горста.

У СВІТІ

● Віллі Брандт, посадник Західнього Берліну, який поїхав на відпустку до Відня, заявив, що він сподівається нового політичного наступу Москви і німецьких комуністів проти Західнього Берліну і тому він не вестиме на терені Західньої Німеччини задуманої кампанії, як кандидат соціялістів на канцлера, а перебуватиме ввесь час в Берліні.

● Московська „Правда" кепкує з пропозиції през. Айзенгавера, щоб у широкому світі перевести плебісцит над питанням, чи котрий нарід хоче жити в комуністичному, чи демократичному режимі. За мин. 40 років — пише „Правда" — понад один більйон людей „вибрали" комуністичний режим. Про те, що всі народи в Европі й Азії були силою, або підступом запроторені в ярмо комуністичної партії — „Правда", очевидно, не пише.

● Іран закрив свій консулят в Дамаску, столиці Сирії, що є складовою частиною З'єдиненої Арабської Республіки. Між Іраном і згаданою Республікою зірвані дипломатичні взаємини внаслідок атак арабського президента Гамаля Абделя Нассера проти іранського короля (недавно шаха) Різи Палеві за визнавання „де факто" ізраїльської держави.

● З'єдинена Арабська Республіка дістане від ЗДА пшениці і муки вартости дол. 75,200,000, при чому обшир колишнього Єгипту дістане зерна і муки на дол. 58,200,000, а решта піде для Сирії. Підписання тієї умови відбулось на спеціяльній церемонії в Каїро.

● У Пакістані померло впродовж останніх двох місяців на холеру 200 осіб. Міністер здоров'я звернувся з закликом до пакістанської армії, щоб вона співпрацювала з санітарними чинниками країни у поборюванні зарази холери.

● На англійському міноносці, що стояв на якорі в порті Ґрентон у Шотляндії, знайшли п'яного совєтського матроса з недалекого совєтського вантажного корабля. Англійці відвезли його на совєтський корабель. Коли б таке сталось з західнім моряком на совєтському кораблі, то його напевне арештували б, відвезли до Совєтів і судили, як шпигуна.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates:: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Обидві партії винні

Тому, що в нинішній американській виборчій кампанії головну ролю грають міжнародна ситуація і американська закордонна політика, кожна з двох партій представляє себе за кращу у веденні справ у відношенні до Совєтського Союзу. Водночас, одна партія закидає другій найповажніші промахи в ділянці закордонної політики.

Отже, демократи закидають республіканцям, що за понад семирічну каденцію Д. Д. Айзенгавера сила комунізму в цілому світі зросла, а повага З'єдинених Держав упала. Обниженням авторитету ЗДА демократи пояснюють факт загострення тону большевицької „дипломатії", яка почала послуговуватись уже й персональними образами американського президента. Демократи твердять, що республіканці винні в тому, що Совєти насправді чи лише здогадно випередили Америку в ділянці далекосяжних ракет і підводних човнів, не кажучи вже про перевагу суходільної армії. У вину республіканської адміністрації приписують її партійні противники дві події з останнього минулого: 1) таке пояснювання лету У-2 над Совєтським Союзом, яке ніби дало Хрущову арґумент, щоб зірвати Паризьку конференцію — і 2) невдача пляну подорожі Президента до Японії. Демократи закидають республіканцям, що вони лише для передвиборчої пропаґанди проголосили були в 1952 р. політику визволення уярмлених народів, але насправді, коли була нагода зреалізувати ту політику в 1956 році, під час мадярського повстання, — про неї забули.

Республіканці не залишаються демократам у боргу. Вони пригадують їм, що за демократичної адміністрації Ф. Д. Рузвельта започатковано період „співіснування" з Совєтами, при чому названий президент називав Сталіна „добрим старим Джо," і що договори в Ялті й Потсдамі, джерело нинішньої міжнародної кризи — це діло демократів. За президента Трумана переведено в 1945 році тотальну демобілізацію Америки, що осмілила большевиків до загарбання середньо-европейських країн, і хоч Труман протиставився наступові комуністів в Кореї, проте він заборонив ген. МекАртурові переслідувати комуністів поза річку Ялу і відкликав його з Кореї. З вини демократів, кажуть республіканці, ЗДА на 5 років припізнили продукцію ракет. Республіканці взагалі закидають різним видатним демократичним діячам „м'якість" супроти комуністів, атакуючи зокрема становище сенатора Дж. Кеннеді в справі оборони островів у Формозькій протоці і його критику постави Айзенгавера на Паризькій конференції „на вершинах" та ніби-угодівське становище Адлі Стівенсона в його інтерв'ю у паризькому „Ле Монді" напередодні тієї конференції.

Слухаючи таких взаємних обвинувачень двох американських партій, годі позбутися враження, що обидві сторони мають — якщо не цілком, то у великій мірі — слушність. Кожна з двох великих американських політичних партій має на своїй совісті гріх поважних помилок у відношенні до Східньої Европи та у своєму підході до Москви. Ні одна з тих обох партій не виявила справжнього розуміння суті московсько-большевицького імперіялізму, започаткованого кривавим підбоєм України, Грузії й інших країн Східньої Европи, що проголосили були свою державну самостійність. Брак зрозуміння цієї проблематики проявився і на конвенціях обох партій, що знехтували проблему визволення уярмлених народів у своїх політичних плятформах, дармащо це не є внутрішня справа тих народів, а кардинальне питання безпеки Америки й цілого світу, бо питання вкорочення російського імперіялізму. Правдою є, що за демократичної адміністрації прийшли Ялта й Потсдам і тотальне роззброєння ЗДА, але правдою є теж, що тоді ніхто в Америці не протиставлявся гаслові „хлопці, додому" і не усвідомлював дійсної большевицької небезпеки — для Европи, Америки і всього світу.

Користь з теперішнього взаємного оскаржування в передвиборчій полеміці може бути та, що воно виявить помилки обох партій й перестереже обидві партії проти повторювання їх. Єдиним і логічним висновком з цієї полеміки повинна бути рішуча американська політика супроти Москви, з більшим зрозумінням для визвольних змагань поневолених Москвою народів.

Проти диктатур

Під сучасну пору Домініканська Республіка є однією з трьох американських держав, в яких ще існують диктаторські режими — домініканської, параґвайської і кубинської. Різняться між собою ці три режими тільки тим, що кубинський одверто загрaє з міжнародним комунізмом і водночас веде неперебірливу політику проти ЗДА, а два інші режими пробують прикидатися демократичними і всякими способами запобігають дружби й прихильности З'єдинених Держав Америки.

У громадській опінії американських держав, особливо в ЗДА, багато спротиву, а то й засудження викликав і викликає керований братами Трухілльо диктаторський режим фашистського напрямку в Домініканській республіці. Встановившися 1930 року в тій острівній країні, „генералісимус" Рафаель Леонідас Трухілльо Моліна і його брат Гектор Б. Трухілльо Моліна змінили назву столиці Домініканської республіки з Сан Домінґо на Клюдад Трухілльо і, проголошуючи себе навперемінy президентами, почали прославляти себе, як „добродіїв нації" і „батьків народу", за прикладом Сталіна і колишніх диктаторів типу Муссоліні та Гітлера.

Встановивши в країні поліційно - диктаторський режим і гостро обмеживши громадянські свободи, брати Трухілльо повели останнім часом досить агресивну політику супроти сусідніх держав, зокрема Венесуелі і Куби, що привело до затяжних конфліктів в цих областях Західньої гемісфери. Виступаючи проти Куби, домініканський уряд, очолюваний тепер Гектором Б. Трухілльом Моліна, робив це з очевидною метою використати напружені взаємини між ЗДА і Кубою, щоб здобути собі прихильність публічної опінії ЗДА, а з другого боку — пожвавити торгівлю із ЗДА. Диспонуючи грошовими засобами Домініканської республіки і досить широкими особистими зв'язками в політичних та індустрійних колах ЗДА, теперішній її диктатор повів з допомогою оголошень в американських газетах та інших засобів широку пропаґанду, в якій намагається переконати, що в Домініканській республіці, яка нараховує три мільйони населення, процвітають демократичні свободи, і обіцяє всі привілеї і вольності домініканським політичним партіям, включно з опозиційними.

Але — вся ця пропаганда, з одного боку, а з другого всі антикастровські маневри домініканських „батьків народу" залишаються безуспішними. Не бажаючи підтримувати диктаторські режими на терені Південної і Середущої Америки, американський уряд відмежував себе від будь-якої підтримки режиму Трухілльо, виявивши це виразно вилученням Доміканської республіки з числа тих південноамериканських країн, які після скасування кубинських достав цукру до ЗДА, мали б одержати свою участь в розподілі американських цукрових квот на майбутнє.

Цим своїм заходом З'єдинені Держави Америки заманіфестували ще раз своє негативне ставлення до кожної диктатури і водночас скріпили морально свою позицію супроти Куби і спроб її диктатора зробити з тієї країни комуністичну випадову базу проти ЗДА й інших країн Західньої гемісфери.

ДІТИ В ХРУЩОВСЬКОМУ СОЦІЯЛІЗМІ

Подорожуючи по Америці минулого року, Нікіта Хрущов при якійсь нагоді виголосив чергову промову, в якій сказав про американських дітей: „Вони матимуть щастя жити вже в комуністичній системі".

У Совєтському Союзі, як ствердив свого часу Сталін, вже побудовано соціялізм. Тепер, — запевняє Хрущов, — народи СССР стоять уже на порозі найвищої фази соціялістичного будівництва — комунізму. Ось-ось, і вони ввійдуть у те царство свободи і необмеженого добробуту, про яке писав Карл Маркс.

Як же живуть тепер там, у царстві хрущовського соціялізму, діти — не червоного дворянства, а звичайні собі діти дрібних службовців, робітників і колгоспників, щастям і добробутом яких приваблював Хрущов американську дітвору?

В совєтських часописах і журналах цій темі присвячується особливу увагу. „Щасливе дитинство", „Діти — — наше майбутнє", „Найщасливіші в світі" — ось такі й подібні тисячі разів повторювані заголовки статтей на тему совєтських дітей. При цьому стандартні, вічно ті самі фота: піонери в червоних краватках на прогулянці, піонери без краваток на березі річки, піонери в дитячому садочку і т. д. Але з мішка совєтської преси інколи вилазить шило, яке годі приховати. Отак у московській „Правді" з 20 липня ц. р. в статті „Як живеться малечі?" — подано докладний звіт кореспондентів цієї ж газети і газет „Работница" та „Крестьянка" з їхнього рейду по містах і селах Ярославської области — одної з областей Російської СФСР, „старшої сестри в сузір'ї совєтських республік".

Згадані кореспонденти мали своїм завданням перевірити, як у тій області реалізується схвалену минулого року Центральним Комітетом КПСС і Радою Міністрів СССР постанову „Про заходи для дальшого розвитку дитячих дошкільних установ, поліпшення виховання та медичної обслуги дітей дошкільного віку".

Поминаємо в довжелезному звіті обов'язкову в такого роду документах вступну частину, де звичайно прославляється піклування партії про трудящих і розписується про всілякі досягнення та успіхи в побудові комунізму. Таких вступних частин, напевно, не читає в Совєтському Союзі вже ніхто, крім редакторів та коректорів. Поминаємо також захоплений опис дитячих садків, зорганізованих у Ярославі для дітей упривілейованої кляси — нечисленних показових закладів, звідки місцеві часописи черпають свої фотознімки. Типове в дописах совєтських кореспондентів завжди відсувається на друге місце. Отож з другого місця й почнемо:

„...Але не скрізь так добре, не всюди дбають так про малечу, — констатує рейдуюча група. — В багатьох дитячих садках Ярослава дітям живеться дуже тісно. Наприклад, у дитячому садку ч. 35 приміщення таке малé, що дітей ніде покласти на відпочинок. Приміщення дитячих садків чч. 56 і 87 потребують негайного ремонту, а перевести дітей нікуди. Переповнені дитячі садочки в Ростові, Переславлі та інших містах".

Почавши з „тісноти" та „переповнення", кореспонденти набирають розгону і вже дальше пишуть по суті справи:

„...Тривогу викликає бездоглядність дітей, які перебувають поза дошкільними дитячими закладами. Ми були свідками трагічного випадку. На фабриці „Червоний Перекоп" недавно ховали хлопчика, сина робітниці, який втопився в ставку. У колгоспі „Боротьба", Переславського району, згоріло сім хат. Пожежа почалася з пустощів дітей, залишених самих на себе. Такі факти, на жаль, не поодинокі. В халепу попадають найчастіше діти, яким не знайшлося (!) місця в дитячих садках і яслах".

Далі рейдуюча група кореспондентів звітує про „розвиток" дошкільних установ по селах Ярославської области. Ось як дослівно виглядає той „розвиток":

„...Але особливо погано з дітьми колгоспників. Для них у цілій області є всього-навсього три постійно діючі дитячі садки... В багатьох колгоспах за дітей зовсім не дбають. Сезонові майданці відвідують лише 5 відсотків дітей шкільного віку. У таких районах, як Переславський, Нагор'ївський, Пречистенський, Углицький, дитячих майданців зовсім немає. З цієї причини багато матерів-колгоспниць часто не можуть вийти на роботу. Подекуди жінки самі організують „групи догляду". З такими двома „сидухами" ми познайомились. У селі Попівське з малечею „возиться" 70-літня Анна Федорівна, а в колгоспі села Ховри доглядає дітей 75-літня бабуся".

Зовсім зле, — пишуть кореспонденти, — з будівництвом дитячих закладів. Цього року за пляном мало бути побудовано 111 дитячих садків, а побудовано лише вісім. Немає в області дитячих меблів. За ними ярославці мусять їздити аж до Москви, Ленінграду або... Риги — до Латвійської „республіки". Відсутність меблів гальмує відкриття нових дитячих закладів.

Та що там меблі — немає в дитячих садках чайного й столового посуду, іграшок і навчально-наочного приладдя. В області гостро відчувається недостача кваліфікованих кадрів дошкільних працівників. Вихователів підготовляє одним-одна на цілу область педагогічна школа.

Ось такий сумний образ занедбання державою дітей, що належать до неупривілейованих кляс суспільства, представили кореспонденти, об'їхавши Ярославську область. Очевидно, в інших областях Російської СФСР не краще. А що вже й казати про „окраїни" СССР — Україну, Білорусь та інші поневолені Москвою країни.

Також напевно й про Ярославську область у звіті кореспондентів сказано не все. Власне, не сказано головного — про причинця занедбання справи виховання і охорони здоров'я майбутніх „будівничих комунізму", про тих, хто створив цю безглузду, антинародну систему.

Віце - президент Річард Ніксон, відповідаючи на „пророкування" Хрущова про те, що американські діти житимуть під комуністичним режимом, не збивав його арґументами в дусі демагогічної большевицької пропаґанди. Натомість він висловив певність, що соціяльно-політична система, як її зреалізували в Совєтському Союзі большевики, не може втриматися довший час, і нинішні совєтські діти напевно діждуться тих чів, коли житимуть у вільній демократичній системі.

В. С-ко

НЮ ЙОРК — МІСТО КОНТРАСТІВ І ТАЄМНИЦЬ

Елеґантно й висококультурно видаваний журнал „Ісквайер" присвятив усе своє грубезне число за липень найбільш барвистому й таємничо-сенсаційному місту, Ню Йоркові. Подаємо найцікавіші для наших читачів деякі числа, факти і тонкі, оригінальні спостереження про це місто-велетень, що довгою стрічкою проходять у знаменито опрацьованій редакційній статті цього журналу. Не один наш брат, який довгими роками проживає в цьому новітньому Вавилоні, побачить що це „його" місто таки є таємничим сфінксом для нього самого. Такої самої думки будуть, мабуть, тисячі таких, як він, статечних обивателів цієї найбільшої метрополії американського континенту.

Найбільш характеристичне явище великого Ню Йорку — не його гордопишні будівлі, не шалений вуличний рух, не колосальні трансакції, що ведуться тут на всесильній біржі, але десятки й сотки дрібних, непомітних фактів і дій, які саме роблять це місто тим, чим воно справді є: містом контрастів і таємниць.

Це єдине у світі місто, де домашні коти почувають себе вночі найкраще не в хаті „за піччю", а під запаркованими автами.

З високих хмарочосів люди виглядають на вулицях, як мурашки, але мало хто знає, що мільйони справжніх мурашок у найбільшому ладі й безтурботному спокої господарять, немов у пралісі, на самому вершку найвищого хмарочосу Ню Йорку, Емпаєр Стейт Билдінґ.

Це місто найбільших у світі дивовиж, а його мешканці належать до категорії людей, які „все знають" і дуже часто служать чужинцеві найрізноманітнішими інформаціями. Найбільш „поінформовані" люди це — оператори елевейторів. Також це люди, які найбільше люблять мовчати. Це найбільш терпеливі під сонцем люди.

На Бродвей, майже кожного вечора, протягом багатьох років, приїжджають старим автом дві на старосвітський лад убрані пані, розташовуються на найбільш рухливому розі 46-ої вулиці і, тримаючи Біблії в руках, співають до третьої години ранку свою улюблену релігійну пісню „А грішники нехай згинуть"...

Мало хто із старожитців цього міста знає, що тут десять років існує при телеграфічному аґентстві „Вестерн Юніон" бюро будильників, єдине завдання яких — точно о шостій годині ранку будити через телефон своїх постійних клієнтів-сплюхів. Одна з секретарок цього бюра ось уже двадцятий рік стя-

(Закінчення на стор 4-ій)

АФРИКАНСЬКІ НОВОТВОРИ

Недавні події на африканському континенті — політичне усамостійнення народів і постання самостійних держав, сколихнули не тільки світовою опінією, але й привели до деяких хвилювань і труднощів у мовній ділянці. Нові держави Гана, Тоґо, Конґо й ін., випливши на поверхню людської уваги, спонукали розглянутися за відповідними географічними назвами й термінами. Тут головно журналісти, політично-державні мужі, радіокоментатори, географи й — не на останньому місці — назвознавці-ономасти стали віч-на-віч із труднощами мовного порядку. Коли йде про українське мово- чи назвознавство, то тут, на превеликий жаль, досі не розроблено відповідних форм чи норм, і у висліді всі, кому треба користуватися географічним назовництвом Африки, опинилися перед самостійним новотворенням на мовному полі. Це, зокрема, стосується похідних форм таких назв, як Гана, Тоґо, Конґо, що останнім часом завойовують сторінки газет і журналів. Пригляньмося відповідним новотворам і поробімо відповідні висновки.

1. Гана

Нова африканська держава, давніше британське Золоте Побережжя, часто передається в українській мові як „Ґана", під явно англійським впливом. Тим часом придихове „г" в цій назві з правописного погляду ні при чому. В українському правописі, як і в мові, немає сполуки „ґг", і тому вповні вистачає говорити й писати — „Гана". Ясна річ, для цієї держави треба задержати букву „г", і тому підсовєтські написання типу „Гана" не відповідають назві, прямо перекручують її так, як „Вінніпег" (замість „Вінніпеґ"), „Чікаго" (замість „Чікаґо"), „Гімлі" (замість „Ґімлі") і т. д.

Похідні назви від Гани такі: прикметник: „ганський, -ка, -ке" (напр., ганський уряд, ганська армія, ганське питання) та назви осіб: ганець — для чоловічого роду, ганка — для жіночого.

2. Тоґо

Крім проблеми „г"—„ґ" в цій назві (отже, еміґраційного „Тоґо" в протилежність підсовєтському „Того"), виринає справа похідних прикметників і назв осіб. Щодо перших, то можна б вдоволитися такими дериватами, як „тоґський, тоґська, тоґське" відповідно до існуючих у правописі назв „ляйпціґський", „данціґський", „гааґський" і ін., прийнятих, до речі, в найновіших виданнях „Українського правопису". (Київ 1960, стор. 134). Трудність, одначе, виринає з назвами осіб, що в системі української мови тісно зв'язані з відповідними прикметниками.[1] Отож відповідниками „тоґських" термінів, були б назви осіб „тожець" (чол. роду і „тожка", жін. р.). Тим часом через зміну „г" на „ж" (стару слов'янську прикмету т. зв. першої палаталізації) затирається звучання первісної й основної назви: Тоґо.

Тому, одначе, що Тоґо в Африці, а прикметник цього континенту — „африканський", а назви осіб — „африканець" — „африканка", нам здається, що з усіх новотворів, зв'язаних із цією країною, а саме: тоґський — тожець, тоґівський — тоґієць, тоґівський — тоґівець, тоґинський — тоґинець, тоґуський — тоґус, тоґитський — тоґит — найбільш даних на прийняття в українському мововжитку й правописі мали б форми: тоґанський — тоґанець, тоґанка.

Так, отже, ми мали б „тоґанський уряд", „тоґанську республіку", „тоґанське питання", поруч із назвами жителів країни Тоґо „тоґанців".

3. Конґо

Ще більше мороки, як із „тоґанською" проблемою, мають наші робітники пера й слова з Конґом. Поминаючи проблему „г" — „ґ", трудність із відповідним прикметником і назвами осіб. Більшість української преси у вільному світі розв'язує це питання повним промовчуванням відповідних дериватів: редактори старанно оминають прикметника, послуговуючись родовим приналежности в роді „уряд Конґа", „армія Конґа" й т. п., а про жителів країни пишуть як про „мешканців Конґа". Не можна сказати, що така розв'язка зовсім недотепна. Навпаки, вона дає можливість, згідно з нашою народною традицією, „пережити лиху годину" й діждатися якогось вирішення в один чи другий бік. Але є й відважніші „ново-мовотворці", які вводять свої терміни. Підсовєтська преса має (за російською мовою) прикметник „конґолезький, -ка, ке", і безцеремонно його вживає, не вважаючи на його „капіталістичне" англо-французьке походження. Еміґраційна преса ще не рішилася на одне: побіч „конґійської" термінології (напр., у „Свободі"), маємо „конґолівське" назовництво (напр., „Канадійський Фармер"), а там „конґівські" чи „конґинські" новотвори. Коли до цього додати прикметники „конґський", „конзький", „конґитський", то бачимо, що репертуар можливостей у цьому напрямку великий.

Як сказано, прикметники формально зв'язані з назвами мешканців. Отже, ми мали б відповідники: конґолезький — конґолезець, конґійський — конґієць, конґолівський — конґолієць, конґівський — конґієць, конґинський — конґинець, конґський — конжець, конґитський — конґит.

Так, як у випадку назви Тоґо, нам здається, найкращою пара: конґанський — конґанець, відповідно до африканський — африканець, марокканський — марокканець, тоґанський — тоґанець і т. п.

В українській мовній і правописній системах такі вислови, як „конґанський уряд", конґанська республіка," „конґанське питання", а врешті — „конґанець — конґанка" зовсім природні, зумовлені системою словотворення, неологізми.

Не вважаючи цих пропозицій остаточними, автор буде вдячний кожному за критичні уваги в заторкнених питаннях.

Яр. Рудницький

[1] Пор. студію І. Ковалика: „Словотворча категорія слов. назв осіб за їх національною і територіяльною приналежністю" (Питання слов. мовознавства, т. 5, Львів 1958, стор. 139-163). На жаль, у цій праці не подано термінів, про які мова в нашій статті.—Я. Р.

Український Народний Союз і „Свобода" це твердиня українців у вільному світі, які мають за собою 65-літню історію провідництва в політичних, соціяльних та культурних змаганнях нашої іміграції в Америці.

Д-р Філ. Микола Аркас

НАШ СТЕП

(10)

Але, не зважаючи на українські „молочні береги", свого фатерлянду вони не забували і з покоління в покоління оставалися німцями. Все менше ставало казенних пустопорожніх степів, і швидко зовсім не стало: що не захопив дідич — захопив німець.

Такий стан тривав аж до пріснопам'ятного 1861 року, коли, 19 лютого, імператор Олександер II оголосив свій маніфест про скасування кріпацтва на території Російської Імперії. Цей акт епохального значення обернув шкереберть всю соціяльно-економічну структуру держави, і зразу ж, сливе з першого року проголошення волі, великі землевласництва почали занепадати, зменшуватися, розпадатися: поміщики позбулися дармової робочої сили, безконтрольність їхнього господарювання була приборкана законом, збільшилися податки. Цей розвал поміщицьких латифундій і взагалі старосвітського укладу поміщицького життя ріс до самої революції 1917 року. Поруч з занепадом дворянських помість, виростала нова хліборобська сила, нерозривно, від непам'яті зв'язана з землею, що незабаром стала успішно конкурувати з великими господарствами. Ця сила дрібноміснх землевласників і хуторян, що в значній кількості своїй вийшла з гущі недавніх кріпаків, виростала на колишніх латифундіях. Нові соціяльно - економічні зміни не йшли на користь князів чорнозему і руйнували їх без жалю.

Ця руйнація, однак, ані трохи не зачіпала німців-колоністів: їх господарства розросталися й процвітали до самої війни 1914 року.

Грянула революція, і в наших степах почалася кривава вакханалія; якраз наші степи стали ареною осатанілої війни і знову засіялися мільйонами могил; а за десяток літ люд наш опинився в лютому рабстві совєтської тиранії, перед яким бліднуть жорстокості кріпосництва й аракчеєвщини, — загнаний був у колгоспи та радгоспи ...

⁂

На півдні України вже з середини лютого помітні були перші ознаки грядучої весни. Мороз попускав керму своєї суворої влади над степами. Опівдні де-не-де з'являлися прогалинки; на осонні відтавала кора дерев, узбіччя балок, скидали спроквола сніг огорожі й дахи; ще несміливо дзвеніла капіж, надвечір заклякаючи в бурульки. Аж ось з півдня дихнуло бадьоріше; п'янкий низовий вітер „чорноморець", ще холодний, але з проривами теплих подувів, що пахли чорноземом, загуляв по степах. Під його повісм хутко танули сніги, звільнялись від білої пелени горбки та могили, стрімкопадисті схили балок та побережних круч, чорніла розм'якла земля; степ обертався в непролазне, грузьке болото, з озерами, з струмками-протоками, що дзюрчали, многоголосо дзвеніли, переривались, блищали й іскрились під сонцем; а сонечко з кожним днем припікало все дужче й все сміливіще розганяло хмари. Тиждень-два, і сніг затримувався ще тільки в глибоких ковбанях, на північних схилах яруг, між деревами в хащах.

Після сніжної зими балки перетворювались у справжні бистрини, в бурно ринучі займища вод. По самі береги переповнювались вони каламутною водою, що рвала їхні глеюваті й глинясті схили. На ріках, а згодом і на озерах та ставках рушився лід, набрякав, ставав дірчастим і раптом починав тріскати з гарматним громом. І наставало водопілля. Незліченними ордами вирушала крига в похід, несучи з собою жмуття тогорічної трави, вирвані з корінням кущі та дерева, корчі й сушняк очерету.

Крижини зударялися, скреготали, нагромаджувалися, ставали сторчма, наповзали одна на одну, ламалися, здіймали шалений галас, який і за гони було чути: широко-далеко степи затоплювались водою, а повільні степові ріки ставали хвилешумним морем.

По снігу й сліду не лишалось; блакитний поверх водопілля брижив теплий, вологий вітер, пробігав по ньому темними смугами. А острівців — без ліку: то степові горбочки, куди вода не добралася і, мов ті кораблі у приставищах, причалювали до них крижинки і танули. Непрохідний, непроїзний бував степ в ту пору: і людина, і кінь, і віз, як у трясовинні, загрузали у розмоклім ґрунті.

І тільки зійшов сніг, тільки спало водопілля, тільки змовк дзюркіт снігових струмочків, а грузький ще й багнистий степ, під животворним промінням сонця, починав прокидатися й зеленіти, починав пістрявіти першими квітоньками. Ніби хміль розливався в повітрі: надихаєшся ним й голова розболиться, дурманмлость піде по тілу, затуманюючи думки. З степом відбувалася майже миттьова метаморфоза. Весело цвірінькали горобці, голуби з плескотом злітали вгору, і довго кружляли над закинутими в степах зимівниками, собаки виходили з будок погрітися на сонечку, старий котяга вивертався на присьбі, підставляв промінню своє пузько, ржали коні, б'ючи копитами, ревла худоба, сподіваючись вигону на пасовища, вкривалися бруньками й смараґдовими пелюстками дерева, а з верби, що рясно приоздобилася котиками - сережками, радісно озивалась пташка: „покинь сани, бери віз!" На пагорках, на узліссі, з'являлася перша ніжна травичка і швидко, швидко розстиляла свій пахучий килим по чорнозему. Білі хмаринки бороздили степ линучими тінями, запашна пара слалася по ньому, сизіла в соняшнім промінні, і тоді, як ніколи голосно, з балок та байраків відгукувалися луни.

Зацвітали в тій радісній порі на осонні провісники весни степові тюльпани та запашна конвалія, розкривали свої пахучі пелюстки фіялки, пишалися блідофіолетові бриндушки, первоцвіт і блакитні проліски, розпускався білий шафран, рожеві бульбокодії, розмаїті гусятники, усюди жовтіла кульбаба, в низинах — білий і блакитний ряст, жовті і сині анемони, польові гіяцинти викидали стрілки з пурпурним і лилово-бузковим цвітом, дзвіночки-дзвоники, по схилах балок — повноцвіті дикі півонії та ясночервоний чернець, розпускали рожеві лозини шелюги й покривалися пуп'яшками цвіту, і сила-силенна інших трав пнулася до весняного сонця. Чорні й похмурі, ніби мертві, хащі чагарника теж оживали, разом зацвітали терница — сховище - притулок вовків під час зимових буревіїв, — і вишняк. Терни рясно оздоблялися білосніжними чашечками квіття, вишняк — такими ж рясними блідорожевими, світлочервоними краплинками миготіли в степу кущисті деревця дикої броскви, прянопахучий, білоцвітий глід вплітався в терница разом з шипшиною, що мерехтіла рожевими пелюстками; цвіла черемха, солончаки заростали червонавою солончаковою травою.

Загальні Збори Українського Жіночого Союзу в Австрії

22-го травня 1960 р. в домі Нанзена у Відні відкрила д-р І. Пріснєвська-Зощук, голова Українського Жіночого Союзу в Австрії треті Річні Загальні Збори. На початку Зборів голова згадала, що в діловому році відійшли у вічність: членкиня УЖС А. Сухонос-Єлінек та ряд визначних жінок, як св. п. отамана Ольга Петлюра, гетьманша Марія Скоропадська - Монтрезор, Розалія Винниченко, — і попросила присутніх вшанувати їх пам'ять повстанням з місць і однохвилинною мовчанкою.

Опісля голова попросила для ведення Зборів обрати Президію, до якої увійшли пп-і М. Граш, як предсідниця пп-і К. Колотило і С. Юзичинська, як секретарки. До почесної Президії увійшли пп-і М. Бачинська - Донцова, Н. Ластівка, М. Люта. Після прочитання привітів і протоколу з попередніх Річних Загальних Зборів УЖС, дала звіт з діяльности товариства п. д-р І. Пріснєвська - Зощук. По звітуванні голови наступив звіт касовий п-ни Т. Тарко, закінчений письменним звідомленням в заступстві голови Контрольної Комісії п. А. Крихтюк, в якому уділено абсолюторію уступаючій управі.

Над звітами розгорнулася довша дискусія, в якій підкреслено визначну працю У. Ж. Союзу. Організація начислює 64 членки. В цьому році основано три філії УЖС на терені Австрії; у двох з цих філій засновано школи українознавства для дітей, які удержуються фондами Союзу Українок Америки. На цьому місці Збори складають 70-му Відділу СУА найщирішу подяку за їх патронат. УЖС плекав культурно - просвітню працю, влаштовуючи Академію в честь О. Олеся, Свято в честь і пам'ять Ольги Басараб і Жінки - Героїні, брав чинну участь при влаштуванні спільно з іншими організаціями м. Відня, Свята в честь Т. Шевченка. Переведено успішно дві імпрези: 18 січня „Щедрий вечір", та 29 листопада 1959 „Андріївський вечір" з національними стравами, на якому були присутні представниці австрійського жіноцтва. Заходами УЖС виголошено доповіді: п. Б. Баран - Бачинська на тему „Співпраця нашого жіноцтва у будівництві Незалежної Української Держави"; о. проф. К. Ластівка: „Українські народні звичаї під Андрія та їх походження"; д-р І. Пріснєвська - Зощук „О. Олесь на тлі його творчости", М. Бачинська - Донцова: „Епізоди з життя Ольги Басараб"; п. А. Жук відчитав символічну поему Л. Старицької - Черняхівської „Великий Погріб", подаючи свої завваги; С. Стецько „Фрагменти з життя українців за океаном і враження з подорожі по Америці". УЖС перевів курс писання писанок під проводом талановитої писарчанки п. С. Тайль, та співділав при урядженні весілля визначного українського футболіста А. Довгалюка, зберігаючи при тому староукраїнські звичаї; співпрацював при організації похорону св. п. ген. Грекова.

Також у ділянці зв'язків УЖС проявляв надзвичайну активність: нав'язав контакт з Австрійською Національною Радою Жінок, виступав на двох Міжнародних Конґресах, а то на З'їзді Управи Інтернаціональної Ради Жінок у Відні і на Міжнародному Конґресі Родин, який відбувся у Відні, де на одному з прийнять вітала українська делеґація Й. Ексц. Кардинала Кеніґа. УЖС вівав Преосв. Архип. Кир Платона під час його побуту в Відні, таОльгу Войценко з Канади.

Ділянка допомог була започаткована збіркою в користь недужої св. п. от. О. Петлюри і недужих залишенців. УЖС зайнявся відзначенням місць, де проживали українське визначні громадяни у Відні, передусім зайнявся придбанням пропом'ятної таблиці, де жив І. Франко.

За свою діяльність УЖС зістав прийнятий в членство Світової Федерації Українських Жіночих Організацій.

При кінці приступлено до виборів, при яких вибрано одноголосно на голову д-р І. Пріснєвську - Зощук. До управи ввійшли: голова д-р Пріснєвська - Зощук, містоголова — М. Рис - Грех, секретарки — Н. Ластівка і С. Юзичинська, скарбничка — п. О. Мацюк; референтками стали пп. С. Тайль — організац., К. Колотило — культурно освітна, С. Гавриш — суспільної опіки, А. Мельничук — господарська. П-ні А. Жук іменовано почесним членом управи. До контрольної комісії увійшли пп. М. Бачинська-Донцова, М. Дольницька-Недбаль та М. Грашова.

Секретаріят УЖСоюза у Відні.

Академія, присвячена пам'яті С. Петлюри в Ню Гейвені

26-го червня в залі „Іґел Гол" відбулася жалібна Академія присвячена пам'яті Симона Петлюри, Голови Директорії і Головного Отамана Військ Української Народної Республіки, в 34-ту річницю його трагічної смерти.

Вступне слово виголосив голова об'єднаних організацій сотн. Козловський. Реферат виголосив п. Закосоворотний. Він змалював постать Головного Отамана як українського національного героя, який в найкритичніших і тяжких моментах не покинув поля бою а перебирав ініціятиву в свої руки і провадив боротьбу. П. Закосоворотний подав кілька яскравих прикладів з життя української молоді під совєтським режимом, яка родилася після революції але ідею Симона Петлюри, себто Українську Народню Республіку перейняла від старшого покоління і потай плекає цю ідею, недивлячись на панування большевицького режиму, як тільки німці прогнали большевиків — самочинно змінювали назви вулиць з якогось там комуністичного ватажка на вулицю — Симона Петлюри.

Мистецьку частину розпочав співом п. Петрончак. Він виконав „Ллється море" — муз. Бобикевича; „Куди ти згинув, рідний краю" — муз. Степового; „Тихесенький вечір" — муз. Стеценка. П. Боровик продеклямувала „Любіть Україну" і „Отаман полі́г". Кобця. Пані Кракер помистецьки відіграла на піяно „Скерцо" — Шопена. Потім С. Мілянський продеклямував „Я бачу пам'ятник" — В. Сварога; „Вночі" — В. Олександрова і „Вечірній роздум" — Яр. Славутича. На закінчення В. Мілянська проспівала „О слово рідне" — муз. Бобикевича; „Соловійова пісня" — муз. Вобикевича та „Сон" — муз. Рахманінова.

Треба ствердити, що така високомистецька імпреза в місті Ню Гейвені була тільки раз в рік.

Публіка тепло прийняла виконавців і відповідно нагороджувала їх рясними оплесками.

Сильвестер Мілянський

Успіх д-ра Володимира Боднара з Клівленду, Огайо

Д-р Володимир Боднар завершив свої фахові студії в ділянці ощадностево - позичкових кас в Клівленді і одержав кінцевий диплом з відзначенням.

Церемонії передачі диплому відбулися 11-го червня у залях готелю „Кортер" в Клівленді, в приявності великого числа урядовців (700 осіб) і Президії Ощадностево - Позичкових Кас на терені Клівленду і околиць.

Д-р Володимир Боднар одинокий одержав кінцевий диплом, а Президія, урядовці, студенти та гості повстанням з місць висловили признання, пошану і радість для нашого ґрадуанта.

До цього успіху треба додати ще один великий успіх. Цього самого вечора д-ра Володимира Боднара вибрано до Управи Ощадностево - Позичкових Кас на терені Клівленду, Огайо.

На маргінесі додаємо, що д-р Боднар працює від кількох літ по свойому фаху на пості заступника керівника філії нашої української Ощадностево - Позичкової Каси: „Ди Парма Сайвінг Ко", Клівленд, Огайо, а свої студії закінчив у Відні, де і одержав ступінь доктора економічних і комерційних наук.

Сердечно ґратулюємо і щиро бажаєбо йому дальших успіхів.

Н. С.

Рідна Школа в Дітройті

18-го червня було закінчення шкільного року та роздача свідоств в Школі Українознавства. Власником школи є Т-во „Рідна Школа" в Дітройті, але фактичний заряд є в руках Батьківського Комітету. В адміністраційному та педагогічному зв'язку зі школою Українознавства були Академічні курси та Англомовний курс. Діточий садок гуртував 22 дітей і скінчив свою працю 15-го червня.

Зі звіту директора д-ра М. Дольницького довідалися родичі, що в школі Українознавства клясифіковано 238 учнів; в цьому числі було 53 визначних, 60 дуже добрих, 73 добрих та 50 достаточних гоступів. На Академічному курсі було 36 слухачів, на англомовному 8 учнів. Великі труднощі мала школа минулої зими через дуже поширену серед молоді епідемію простуди та через дворазову зміну шкільного будинку. На весні фреквенція значно покращала і була доброю. Протягом року покинуло, з різних причин, 8-клясову Школу Українознавства 35 учнів.

В Школі Українознавства було 10 учителів, на Академічних курсах 6 викладачів, на Англомовному курсі та в Дитячому садку по одній учительці.

В загальному в мережі Т-ва „Рідна Школа" було в половині червня ц. р. 306 осіб в шкільному та передшкільному віці, в цьому 240 католиків, 65 православних і один протестант.

В минулому шкільному році були такі імпрези: Святий Миколай — обмежений тільки до дитячого Садка, Ялинка, масковий баль, академія в 250-ліття смерти Гетьмана Івана Мазепи, концерт в честь Т. Шевченка, дитяча вистава „Івась і Гануся", вшанування пам'яти Слуги Божого Митрополита А. Шептицького та спільне зі всіми молодечими організаціями „Свято Матері".

При 8-клясовій Школі Українознавства є бібліотека для учнів з 1,870 книжками.

В минулому році заплямовано відсвяткувати 10-літній ювілей Школи Українознавства. В циклі цього святкування вже відбулася згадана дитяча вистава „Івась і Гануся" та традиційний рідношкільний фестин 19-го червня на відпочинковій оселі „Діброва". Восени ще має бути вечір мистецького читання, рідношкільна академія та бенкет.

Вкінці належить згадати про деяких членів Т-ва „Рідна Школа", які виявили велике зрозуміння ваги національного виховання нашої молоді та потреб цього Т-ва. До них належать купець Іван Журківський, який жертвував в зимі $100, а на весні других $100 на „Рідну Школу" та заповів стипендію на оплату за навчання для одного учня незаможніх родичів в школі Українознавства.

Другий купець п. Петро Рогатинський надсилає стало до „Рідної Школи" відсоток від торгів з українськими покупцями. За короткий час він прислав з цього титулу $29.

Управа Т-ва „Рідна Школа" зложила обом жертводавцям окрему подяку.

„Рідна Школа" стала вже поважним та необхідним культурним надбанням в Дітройті. Належить докладати всіх зусиль, щоб не тільки її вдержати, але й поширити та поглибити її діяльність. На це є всі дані. Бракує тільки охоти в деяких громадян нашого міста присвятити частину свойого вільного часу для праці в Управі Т-ва „Рідна Школа" та Батьківському Комітетові.

А. Заплітний

Проф. Радзикевич утретє головою Осередку НТШ в Клівленді

Осередок Наукового Т-ва ім. Шевченка в Клівленді відбув у суботу 28-го травня 1960 р. свої треті з черги загальні збори в приміщенні Пластового Дому при вул. Кенілворт і вибрав на наступну дворічну каденцію нову Управу у такому складі:

Проф. Володимир Радзикевич — дійсний члена НТШ — голова; проф. д-р Михайло Пап — заступник проф. Михайло Ждан — секретар; інж. Григір Бойків — скарбник і проф. Леонід Бачинський — господар.

Зміна в Управі зайшла тільки на становищі заступника голови, яким досі впродовж чотирьох років був ред. Іван Ставничий. Одночасно перевибрано Контральну Комісію, до якої увійшли: ред. Іван Ставничий — голова; підполк. інж. Михайло Курах і сотник Аверкій Гончаренко — члени.

Зміна тут наступила на становищі голови Контрольної Комісії, яким за час попередньої каденції був проф. д-р мед. Борис Андрієвський, дійсний член НТШ, і на становищі члена Контральної Комісії д-ра мед. Миколи Грушкевича, якого замінив сотник А. Гончаренко.

Під цю пору нараховує клівлендський осередок НТШ двох дійсних членів і 22-ох членів - прихильників.

А. В.

Короткі Вістки

● **Науковці** досліджували капсулю ракети „Меркурій", яка впала не згідно з пляном, щоб довідатися про причину цього випадку. Але з тої капсулі не довідалися, чому ракета не долетіла до цілі.

● **Бюро погоди** в Ню Йорку стверджує, що цьогорічний липень був найхолоднішим липнем в історії цього міста від 1871-го року, коли почали були записувати стан погоди. В тому місяці не було ані разу температури понад 90 ступнів. Не було також і надмірної вологости в місяці липні ц. р.

● **В Центральному парку** в Ню Йорку перед пам'ятником Сімона Болівара відбулося відзначення 177-роковин з дня його народження. Промовляв генеральний консул Еквадору Едуардо Тамайо, який цитував слова Болівара: „Втікайте з тієї країни, де одна особа виконує всю владу, бо та країна є державою невільників". Болівар причинився до визволення Колюмбії, Еквадору, Перу, Венесуелі і Панами з-під еспанського панування. Це було в першій половині 19-го віку.

ФОНД НАГЛОЇ ПОТРЕБИ

У „Трибуні УНСоюзу", що появилася з датою вівтірка, 7-го червня, був уперше проголошений заклик Головного Уряду УНСоюзу в справі створення при УНСоюзі Фонду Наглої Потреби, що має на меті заздалегідь придбати можливо найбільшу суму „на ратунок життя і волі українців на випадок всенаціональної загрози чи тривоги". Уже в перших днях після проголошення цієї акції, до Головної Канцелярії УНСоюзу та до Редакції „Свободи" почали напливати не тільки голоси ентузіястичної апробати і піддержки цього почину, але й добровільні звороти дивідендових чеків, з яких цей фонд у першу чергу складатиметься. Від того часу пожертви у формі звернених дивідендових чеків від членів УНСоюзу, як і готівкові пожертви невпинно напливають. Друкуючи черговий список, прохаємо всіх тих, що повертають на ціль Фонду Наглої Потреби дивідендові чеки УНСоюзу, щоб вони ці чеки ОБОВ'ЯЗКОВО підписували, бо без підпису чек не має вартости, а повернення його назад до жертводавця для підпису вимагає часу та зайвої праці. Рівночасно із зворотами чеків та пожертвами надходять численні листи, в яких члени УНСоюзу і громадяни висловлюють свою опінію в справі цього Фонду. Частину цих голосів друкуємо.

СПИСОК Ч. 5.

Антонович О.
Вагній В.
Багній О.
Балко А.
Балко В.
Балко І.
Бідюк М.
Бішко Е.
Бойко А.
Бойцун И.
Вонк В.
Букшований А.
Букшований М.
Ващук С.
Ващук Ц.
Вербяний І.
Вербяна Н.
Вовк Ф.
Возьний В. М.
Войчак А.
Войчак Л.
Войчак Ю.
Волк И.
Герматій М.
Гейниш Р.
Гейниш М.
Гірняк Б. В.
Гірняк В.
Гірняк В. И.
Гірняк С.
Глухий Т.
Гнатик Н.
Городецька М.
о. Горотдецький С.
Годзак М.
Ґула А.
Ґулька А.
Давиденко А.
Давиденко В.
Дацишин Е.
Девосер М.
Девосер С.
Демчак Г.
Демчук А.
Доберчак Р.
Дубіцький М.
Думин Е.
Дутка В.
Дутка С.
Дутчак М.
Душник М.
Еліїв В.
Еліїв О.
Еліїв Р.
Єфремов С.
Захарясевич Н.
Захарясевич И.
Зорич Я.
Жизномірський В.
Жизномірський И.
Д-р Жовнірович І.
Жовнірович Л., Р.
Жовнірович М.
Ждан М.
Іванців В.
Качмір П.
Кібюк А.
Кібюк К.

Ковальчик С.
Козіцкий В.
Колодруб М.
Колодруб С.
Колцьо В.
Колцьо Е.
Колцьо Н.
Кондра Б.
Коник Л.
Коник М.
Котило К.
Криворучка Е.
Кручовий А.
Кручовий В.
Куран М.
Курилко А.
Кушей В.
Кушей С.
Кучма К.
Кушнір В.
Д-р Кушнір Ю.
Левицький Б.
Левицький І.
Левицький О.
Левицький Р. М.
Левицький С.
Левицький Т.
Левицька Е.
Левицька Я.
Леськів М.
Литвин В.
Литвин В.
Литвин В. Д.
Литвин Л. В.
Литвин П.
Луцький Л.
Луцький М.
Лісовець С.
Лісовець И.
Лободоцька Н.
Лободоцька Х.
Лободоцький О.
Лозовський А.
Лозовський П.
Луців А.
Луців Л.
Макарик А.
Малинівський М.
Мандзюк Б. Я.
Марусяк В.
Масний М.
Мацюк М.
Мачалаба О.
Мельник А. Б.
Мельник Д.
Моканюк К.
Мота А.
Мота Н.
Нешта М.
Нижанківський З.
Нищеменко К.
Новак Е. Т.
Новак Н.
Новак О. М.
Н. Н.
Обушкевич Л. С.
Онищак Д.
Павлович Р.

Перчик Н. мол.
Піх Т.
Плешкан М.
Д-р Плошанський М
Повх М.
Повх Ю.
Починок М.
Працик Г.
Прушинський К.
Ревай И.
Роговський Т.
Росул І.
Рудник Г.
Рудник М.
Савицький Р. мол.
Савчук Ф.
Свистун Р.
о. Селепина А.
Селешко М.
Семинців В.
Сеник М.
Сенчина Я.
Сидорак Т.
Сірський В.
Січ Д.
Скіртинянський И.
Скочиляк Т.
Смородський М.
Смородський П.
Смородська О.
Сиилик З.
Сиилик М.
Срібняк М.
Стереб А.
Стереб Б.
Стереб Т.
Стеткевич І.
Стефанів З.
Стефюк В.
Стойко П.
Столярчук С.
Стусеі О.
Тендицький П.
Тимчук П.
Труш І.
Федів Я.
Федоронко Я.
Федун С.
Харитон Я.
Хлопик Б.
Чучук В.
Червоняк М.
Червоняк П.
Чизман М.
Шутер Т.
Шутер Х.
Шерба Я. М.
Шотурма А.
Шотурма М.
Шотурма П.
Шраменко І.
Шраменко Р.
Шупенюк В.
Шупенюк Л.
Щур Я.
Юрків М.
Яріш А.
Яріш С.
Ярош З.

Сума поверн. чеків	$ 410,54
Раніше проголошено	$ 1,874,92
Разом . . .	$ 2,285,46

Замість квітів на свіжу могилу нашої ТІТКИ,
бл. п. МАРІЇ з ГНАТИШАКІВ ПЕТРИК
складають — $ 25.00
на будову Семінарії св. Василія в Стемфорді
о. ЮРІЙ і ОЛЬГА ГНАТИШАКИ

НЮ ЙОРК — МІСТО КОНТРАСТІВ І ТАЄМНИЦЬ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

гає з ліжка клієнтів своїм приємним голосом: „Добридень вам, пора вставати!"

Це єдине місто в місті, де вже о сьомій годині ранку сотки людей купчаться біля кіна на 42-ій вулиці, щоб купити квиток на першу виставу о восьмій годині. Це — підозрілі під кожним оглядом „нічні птахи" сторожі, бездомні люди. Дехто з-поміж них іде в кіно, щоб нервово й фізично відпочити після важкої нічної праці. До другої категорії ранніх аматорів фільмового мистецтва належать різного роду звихнені особи, алькоголіки та інша бідняцька „знать" Ню Йорку, яка прагне одного: сісти спокійно на м'якому фотелі, щоб у чистій від тютюнового диму атмосфері добре й безтурботно виспатись. Узимку в теплій температурі, влітку в штучно охолодженій залі театру.

Ню Йорк — місто таксівок, яких є тут понад 38 тисяч. Автобусів тут десять тисяч. Але один лише професійний шофер, Рузвелт Зендер, має тут свого власного автоводія. Цей найбагатший шофер світу заробляє понад сто тисяч долярів на рік. Десятки багатіїв називають його своїм „улюбленцем", а він возить їх по місті у своєму автомобілі британського виробу, що коштує 23 тисячі долярів. За 150 долярів денно цей „король шоферів" возить своїх клієнтів по цілім Ню Йорку. Його клієнти — здебільша закордонні дипломати, що хочуть пізнати Ню Йорк під найкращою і найбільш культурною опікою. Кожного дня він дістає каблограми й телефони з різних кінців світу з просьбою в означений час прибути своєю великою, срібної барви машиною на летовище, по своїх старих або й нових клієнтів. Інколи, здебільша вночі, коли містер Зендер почуває себе втомленим, він послуговується своїм власним шофером, — Бабом Кларком.

В Ню Йорку кругло двісті „бизнесовців" живе з того, що пече й подає на вулицях каштани. Їхній денний заробіток приблизно 25 долярів.

Чимало місця присвячує згаданий журнал „найбільш популярним тваринам Ню Йорку" — котам, яких є в цьому місті понад двісті тисяч. Найбільше їх там, де продають рибу і де живе міська біднота. Вони полюють з такою майстерністю, здебільша вечорами й поночі, що їх годі доглянути людині. Кілька десятків цих „нюйоркчан" в найбільшій пошані живуть під залізничим двірцем Гренд Сентрал, нещадно винищуючи щурів.

Ню Йорк — місто невинних, беззахисних голубів, тисячі яких живуть в Центральному Парку, на прославленому Волл стріті та над Гудсоном.

Ось такий повний підземних і надземних курйозів і таємниць — восьмимільйо-Ню Йорк.

На 100-доляровому Бенкеті в Нюарку, Н. Дж.

Цей бенкет відбувся в суботу 25-го червня о год. 8-ій вечера в Шкільній Авдиторії при 746 Санфорд Евню в Нюарку. Під час бенкету мав хтось із щасливців здобути авто „Корваїр" 1960 року. Мета бенкету — зібрати гроші на будівлю української католицької церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку. Авто подарував парохії д-р Богдан Олесницький. Порядкували бенкетом, збирали гроші на бенкет оо. Редемптористи. Тих, що дали по $100, було 65 осіб.

Бенкет відчинив о. парох Д. Лаптута короткою молитвою. О. Библів був тостмайстром. Із промовців цікаво говорили деякі по суті справи, тому я дозволю подати вобі в конспективній формі їх зміст.

Д-р Богданський — директор Українського Банку сказав, що цінності є матеріяльного та духового характеру. Цим духовним цінностям і присвячується цей бенкет. Він згадав покійного Федора Олесницького, що належав до проводу Українського банку. Подарунок д-ра Богдана Олесницького, назвав „королівським". Висловив тверду надію, що церква буде збудована.

Професор Каськів сказав: „Це вже третю церкву ставлять парафіяни Нюарку і я певний, що поставлять. Наші парафіяни жертвенні, навіть уперті і люблять доводити все до кінця. Треба тільки почати". Його промову присутні нагородили рясними оплесками. Далі о. Библів уділив слово п. архітектові Ястрембському, який був зі своєю дружиною і теж дав 100 толярів. „Ми архітекти, казав він, є людьми відмінними, бо наша мова це не слова, а лінії, кожний архітект не творить шаблонів, а є артистом. Я можу запевнити вас, що ваша церква буде одна з найкращих в цілій Америці, буде мати бані, взимі буде мати тепле свіже повітря. З вами буне свіже повітря. З вами будувати буде легко: ви є велика парохія, багата і жертвенна. Я приступаю до праці не пізніше кінця серпня". Покликаний до слова адвокат парохії д-р Романишин сказав: „Я можу вас запевнити, що збоку американських законів — все є в найбільшому порядку, ніякі несподіванки в будівництві нової церкви вас напевно не заскочать". Його теж нагородили рясними оплесками.

Далі говорив о. парох з Гілсайд Созанський. Він сказав, що церква є потрібна, і що він певний, що парохіяни Нюарку в скорому часі будуть мати церкву. Я дивився на присутніх і помітив, що атмосфера бенкету набирала родинного характеру. Що оті отці в день виконують обов'язки „драйверів" для розвоження дітей з української школи, самі направляють автобуси, от приїхав о. директор Петро Лаптута, і голосив парохові, що спізнився, бо помагав розбирати стару церкву.

Після цього п-і Бундзякова проспівала кілька пісень, ученик школи і учениця Марта Цибик заграли кілька солідних речей і то без нот. Пані - парохіянки подали смачну вечерю. Інж. Загайкевич, представник Пласту, пригадав старі часи, коли він був ще хлопцем і жив в княжому Перемишлю. Пригадав, як до його батька, посла до сойму, заходив Єпископ Коциловський. Як пластуни приймали участь в усіх святах... Слово мав і представник купецтва п. Гарматій. Він коротко сказав, що купці жертвенні для церкви, лиш щоб покупці їх не забували.

Нарешті почалося вильосовування авта. Марта Цибик із усіх квітків витягла один, ч. 33, і авто виграв д-р Богданський. Він був заскочений, схопився з місця і виразно тішився, але його пані показала, що вона панує над собою.

На закінчення було уділене слово д-рові Олесницькому. „Мій покійний Батько все казав, що гроші треба робити грішми, тому я рішив помогти парохії". Висловив признання 65 парафіянам за їх жертву і разом жаль, що відгукнулося лише 65. Просив передати всім, щоб подумали над тим, що ми всі з будовою церкви спізнилися. На рідних землях заборонено будувати церкви, а тут в країні свободи — вільно. „Я тішуся, пане д-ре Богданський, що ви виграли авто — Ви на те заслужили, бо лише ви одинокий згадали про мого покійного Батька" — казав д-р Б. Олесницький.

Після короткої молитви о. парох Лаптута скаазв: „Я дуже тішуся, що всі підготовчі клопоти передані до надійних рук — аж тепер я зможу спокійно заснути".

І. К-ч

УВ'ЯЗНЕННЯ В ПІВДЕННІЙ КОРЕЇ

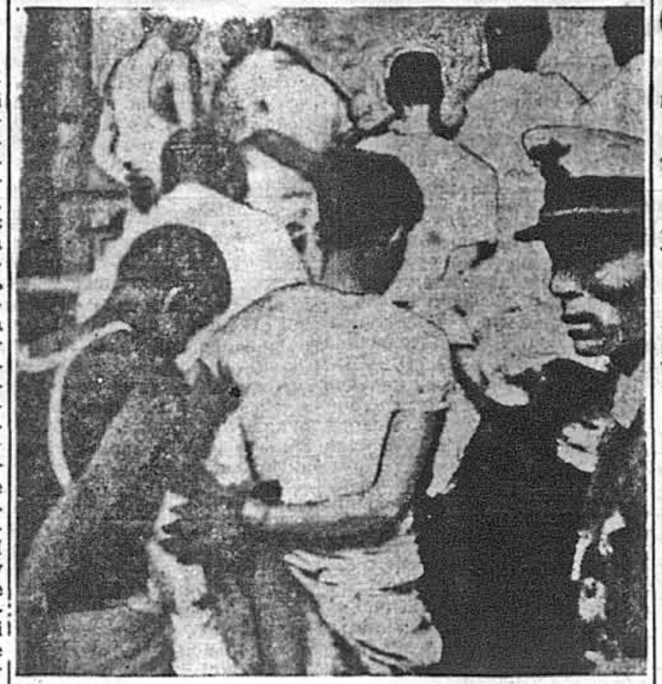

У зв'язку з передвиборчими заворушеннями у Південній Кореї відбулися масові ув'язнення. На фото: ув'язнених відпроваджують до в'язниці в Пусані.

Бюро погоди заповідає майже нормальну температуру на місяць серпень

Вашингтон. — Федеральне Бюро Погоди передбачає, що в місяці серпні в більшості стейтів ЗДА буде нормальна температура для цього періоду. Нормальна температура в серпні повинна виносити для чотирьох районів: Ню Йорк — 74.4; Шикаго — 72.7 Денвер (Колорадо) — 71.3 і Сан Франціско — 60.6. Найгаряче буде в районі стейту Вайомінг; дещо понад нормальна температура у східніх стейтах надбережних від Массачусетсу до Віржінії і в південних надбережних стейтах. Найхолодніше буде у Вашингтоні та в Мишигені і Висконсині. В більшості стейтів будуть нормальні дощі. Найбільше дощів буде в північних стейтах від Мейну по Міннесоту і у північно-західніх стейтах — Вашингтон, Монтана, Орегон, Айдаго. Найменше дощів мало б бути в центральних стейтах в районі Колорадо — Небраска.

Вечір Музичної Студії Петра Пруса у Филаделфії, Па.

25 червня відбувся попис Музичної Студії педагога П. Пруса в залі Українського Клюбу при вулиці Бравн у Филаделфії. Твори Аколяя, Баха, Барвінськго, Браґи, Бома, Вівальді, Війотті, Вольберґера, Гайворонського, Гувера, Дворжака, Зайтса, Масене, Кішнера, Паґаніні, Пруса, Сарасате, Форса та Томаса виконували Б. Зуб, М. Дузікевич, Ю. Гринів, О. Дакузінов, М. Мартинець, О. Матковська, О. Януш, Ю. Гринів, М. Ковалик, Р. Дузінкевич, І. Зуляк, О. Дзядковська, А. Драбик, Н. Маковська, С. Дзядковський, З. Вишинський, О. Боднар, О. Бак-Бойчук, О. Козорів, М. Лужицька та О. Гайдучок.

Виконання елевів в порівнанні з минулорічними стояли на кращому мистецькому рівні. У кожнього видно було значні поступи. Тони змогутніли, інтонація стала чистішою. Ведення смичка стала певніше. Технічні засоби володіння тонів збільшились, внаслідок чого тони стали елястичнішими та шляхетнішими. Інтерпретація виконуваних творів заокруглились. Деякі виходили поза межі учнівських спроможностей. Виконання концертів О. Козоріз, О. Гайдучком та М. Лужицькою стояли на високому мистецькому поземі. Їм та деяким іншим можна передбачити гарну будучність, якщо вони присвятять більше часу на вправи та будуть роководитись вказівками, такого педагога, яким себе в останньому часі показав Прус. Оскільки вони виберуть гру на скрипці за головний фах, то помимо непевного матеріяльного забезпечення в ділянці мистецтва вони повинні в свому житті здобути значні моральні та матеріяльні успіхи, які не були б лиш особисто їхніми, але також стали б корисними для нашого народу.

У вихованні нових скрипаків звертає маестро Прус найбільшу увагу на розбудову тонів, що йому вдається. Постепенно розвиває він у елевів музикальність та смак і осягає гарні успіхи. Правильність та доцільність його методи навчання доказали своєю грою головно Гайдучок, Козоріз та Лужицька.

Проф. Б. Перфецький був не лиш акомпаніятором на цьому вечері, але високоцінним помічником та опорою юних адептів мисвтецтва гри на скрипці.

Шкода, що на цей вечір не прийшли і такі родичі з своїми дітьми, яких діти не вчаться ані грати, ані співати, бо по прослуханні програми не один з їх набрав би охоти до науки, що вийшло б на користь їм самим, їх родичам та на користь нашого народу.

Михайло Дуда

Короткі Вістки

● **В Ізраїлі** міністром освіти став колишній його амбасадор до ЗДА й Об'єднаних Націй, Абба Ебан, що його вважають найповажнішим кандидатом на прем'єра Ізраїлю, коли старий Давід Бен Ґуріон відсунеться з політичного життя.

● **Південно - корейський** воєнний корабель затопив в минулу суботу після завзятої перестрілки північно - корейський патрульний човен, який в розвідчих цілях запустився далеко на південно - корейські води. Найменше 14 комуністичних моряків пішли на дно, трьох оцілілих взято в полон. Комуністи ранили 4-х південно-корейських моряків.

● **Бельгійський уряд** проголосив 32-сторінкові підсумки слідства у справі заворушень у Конго, з наведенням тільки самих фактів насильства збоку збунтованих чорних вояків, поліціянтів і звичайних хуліганів. Згідно з твердженням бельгійського міністра справедливости, підписаного під тим звітом, 230 осіб важко побито, 291 жінок знасилувано, з них деякі кількакратно, 10 осіб вбито, три важко поранено каменями і двох важко попарено. Цими фактами бельгійський уряд виправдує факт висилання до Конго негайно додаткових парашутних військ.

Успіх молодої українки в Пітсбурґу, Па.

22-го липня ми мали приємність бути на ґрадуації абсольвентів Савт Гай Скул в Питтсбурґу. Між абсольвентами була донька місцевого пароха Оксана Харіщак. Ця імпреза відбувалася у Карнеґі Мюзік Гол з участю понад двісті абсольвентів і півтори тисячі публіки.

Українці, що були на цій імпрезі, почувалися горді з того, що українці були відзначені у цій програмі. На запрошення управи школи, о. прот. Микола Харіщак відкрив і закрив цю церемонію молитвою. Переведення самої програми передано панні Оксані Харіщак, яка надзвичайно вміло вив'язалася із цього завдання. Вона також акомпаніювала на фортепіяні мішаному хорові, який, між іншим, виконав „Іже Херувими" Бортнянського. Слід також згадати, що п-на Харіщак здала матуру з найвищими відзначеннями і була прийнята до „Нешенел Онор Сосасті". Можна ствердити, що наша молода пластунка Оксана Харіщак була ясною зіркою цілої церемонії. Складаємо їй наші ґратуляції і бажаємо їй дальших гарних успіхів на університеті. Того самого вечора, в мешканні о. і пані Марії Харіщаків відбулося товариське прийняття для гостей.

Слід додати, що і в минулому панна Оксана Харіщак здобула багато шкільних відзначень. Вона була в минулому році віце - президенткою Студентської Ради, яка ґуртує всіх учнів міста Питтсбурґа, як і студіюють в 22 середніх школах та президенткою Історичного Клюбу. Минулого року вона здобула нагороду Доброго Громадянст- від Організації Синів Американської Революції, та репрезентувала всі місцеві школи на Дні Бирнесової Освіти, вітаючи членів Місцевої Торговельної Палати.

Оксана Харіщак плянує студіювати музику на Карнеґі Інститут оф Технолоджі, щоб присвятитися музично - виховній праці.

О. Харіщак є від ранніх своїх літ, враз із цілою своєю родиною членом 53-го Відділу УНСоюзу. Цього сезону її прийнято на вакаційну працю на „Союзівку", але підготова до коледжової освіти не дозволила їй на це.

М. Комічак

● **На Цейльоні** п'ять осіб відповідатиме перед судом за змову гроти життя прем'єра Бандаранайке, вбитого у вересні мин. року, що його вдова стала тепер прем'єром. Між підсудними знаходиться також один поліційний інспектор. Безпосереднім вбивником був буддистський монах, знахор, обурений на прем'єра за модернізацію метод лікування в цейльонських шпиталях.

Посмертна згадка

Григорій КОРОЛЬ, довголітній член „Молодечого Відділу" ч. 469 УНСоюзу в Торонті, помер дня 19-го червня 1960 р., проживши 64 роки. Покійний народ. 1896 р. в Глібовичах Великих, пов. Бібрка, області Львівської в Зах. Україні. До Канади прибув в 1927 р. і замешкав у Торонті. У глибокому жалю і смутку полишив дружину Анну, одного сина і три доньки. Обов'язки члена сповняв надзвичайно солідно. Був глибоко релігійним і свідомим громадянином української спільноти. Похорон відбувся дня 22-го червня ц. р., з греко-кат. церкви М.Б.Н.П., при численній участі Членів Відділу, Односельчан та Громадян. — В. Й. П.!

К. Чорномаз, секр.

ТАРЗАН, ч. 4498. Перша осторога.

Френк Ґарві насміхався, коли чув биття барабанів. — Забобонні нісенітниці! Тарзан здвигнув раменами. — А все ж таки мусимо бути обережні.

Вони довго мовчали, закладаючи табор... Аж нагло дався чути крик болю...

Стріла прошила руку компанійного лікаря... Перша осторога від примари!